

Accent tonique. *Наголос*

На відміну від української мови, де наголос падає на різні склади і може переміщуватись в залежності від зміни форми слова, напр.: *de 'reva* – *'dерева*, бути єдиною смисловою ознакою слова, напр.: *do 'roga* – *доро 'га*, у французькій мові в окремому слові наголос **падає завжди на останній склад**, напр.: *cérémonie* [se-ve-mo-'ni], *étudiant* [e-ty-'djã].

На сторінках **Apprendre Le Français TV5 Monde** перегляньте відео про наголос (*l'accent tonique*), повторіть за диктором.

Groupe rythmique et accent rythmique. *Ритмічна група і ритмічний наголос*

Groupe rythmique. *Ритмічна група*

У французькій мові в мовному потоці наголошується не кожне слово, а смислова група в цілому (*ритмічна група*). Розподіл ритмічних наголосів у реченні тісно пов'язаний із членуванням його на ритмічні групи. Ритмічні групи розділяються між собою паузами (більшими або меншими зупинками під час мовлення). У межах однієї ритмічної групи слова вимовляються зливо, без пауз. Кожна ритмічна група має наголос на кінцевому складі.

(16) *une ^ amie* [y-na-'mi]; *un bel ^ arbre* [ê-be-lavbʁ³]; *Vous _ allez à Paris* [vu-za-'le-a-pa-'vi].

<https://www.podcastfrancaisfacile.com/phonetique-prononciation/groupe-rythmique-intonation.html>

Синтаксичний мінімум ритмічної групи становлять:

1. Повнозначне слово (іменник, дієслово та інші) із службовими словами, що належать до нього: *la 'salle, sa fa'mille, elle 'parle, la cra'vate*.
2. Повнозначне слово з означенням, що стоїть перед ним: *sa belle 'fille, la jolie cra'vate, la belle a'mie, une grande 'ville*.
3. Повнозначне слово з наступним односкладовим означальним словом (означення чи обставина): *il lit 'bas, un chapeau vert*.
(Багатоскладове означальне слово, що стоїть після слова, що означається, становить окрему ритмічну групу: *sa 'ville na'tal*).
4. Сталі сполучення слів, що виражають одне поняття: *tout le 'monde, tout de 'suite*.

(17, 18, 19, 20, 21) Прослухайте і повторіть за диктором. Зверніть увагу на особливості вимови ритмічної групи.

<https://www.podcastfrancaisfacile.com/phonetique-prononciation/groupe-rythmique-intonation.html>

Останній склад вимовляється довше за інші.	З підметом-займенником вимовляється без паузи.	Дієслово з наступним займенником вимовляється без паузи.	З дієсловом être вимовляється без паузи.	Іменна група вимовляється без паузи
Un petit chat. Il est étudiant. C'est un écolier. Vous êtes suisse ?	Je viens. Tu attends. Ils marchent.	Je viens demain. Tu attends toujours. Ils marchent lentement.	Il est étudiant. Elles sont grandes. C'est important.	un chef un chef italien un grand chef italien un très grand chef italien

На сторінці **Apprendre Le Français TV5 Monde** перегляньте відео про ритмічну групу (*la groupe rythmique*), повторіть за диктором.

Accent rythmique. Ритмічний наголос

В українській мові слово здебільшого зберігає свій наголос у мовленнєвому потоці, пор.: *Ми пишемо*.

У французькій мові в реченні слово губить свій наголос, якщо воно знаходиться на початку, або в середині смислової групи. Наголос переміщується на останній склад смислової групи слів, так званої ритмічної групи, напр.: *Il ha'bite | l'Ita'lie. Habite-'t-il | l'Ita'lie ?*

Отже, слова французької мови не виділяються фонетично в реченні. Окремо взяте слово становить мінімальну ритмічну групу і через те має наголос на кінці. Цей наголос зветься фразовим чи ритмічним.

Кількість наголосів у реченні залежить не від кількості слів, як в українській мові, а від кількості ритмічних груп, напр.: *Il ha'bite | l'Ita'lie. Sa'mère | ha'bite | l'Ita'lie.*

Для правильного розподілу наголосу у французькому реченні слід пам'ятати про закон французької ритміки: не може бути двох наголошених складів підряд (поряд) у середині ритмічної групи. Тому кожне самостійне слово, що знаходиться перед односкладовим словом у кінці ритмічної групи, втрачає свій наголос: *Je ne parle pas* [зə-пə-рав-лə-´ра].

(22) Прослухайте і прочитайте ці ритмічні групи, кожного разу вимовляючи трохи довше останній склад.

<https://www.podcastfrancaisfacile.com/phonetique-prononciation/groupe-rythmique-intonation.html>

1) une ville une ville française une grande ville française	2) une boîte une boîte carrée une jolie boîte carrée
---	--

une très grande ville française	une très jolie boîte carrée
3) un ballon	4) un nuage
un ballon rouge	un nuage blanc
un beau ballon rouge	un beau nuage blanc
un très beau ballon rouge	un très beau nuage blanc

На сторінках **Apprendre Le Français TV5 Monde** перегляньте відео про ритмічний наголос (*l'accent rythmique*), повторіть за диктором.

Accent secondaire. *Додатковий наголос*

У межах ритмічної групи, у тому числі і окремого багатоскладового слова, французької мови відчувається певне виділення наголосом непарних складів. Це – додатковий наголос. Він слабкіший від ритмічного, проте є характерним елементом французької ритміки, що не допускає, як правило, двох наголошених складів підряд і вимагає розрізнення парних (слабких) і непарних (сильних) складів (склади рахуються від кінця ритмічної групи):

2 1

Sa fille,

3 2 1

est-elle belle ?

Liaison et enchaînement. *Зв'язування і зчеплення*

У французькій мові в мовленнєвому потоці досить важко розрізнити, де закінчується одне слово і починається наступне. Така фразова монолітність досягається завдяки зв'язній вимові звуків і пояснюється характерними для французької мови явищами зв'язування (*liaison*), зчеплення (*enchaînement*) і голосового зчеплення (*enchaînement vocalique*).

Enchaînement. *Зчеплення*

Зчеплення (*enchaînement*) полягає в тому, що кінцевий приголосний (що вимовляється в окремо взятому слові), або група неподільних приголосних попереднього слова утворюють один склад з початковим голосним або **h** німим наступного слова, напр.: *Elle[^]est belle* [ɛ-lɛ-'bɛl]; *La table[^]est ici* [la-'ta-blɛ-ti-'si]; *Elle[^]a mal[^]à la tête* [ɛ-la-ma-la-la-'tɛt].

Зчеплення (*enchaînement*) обов'язкове не лише в межах однієї ритмічної групи, а й між ритмічними групами всередині синтагми (фонетична єдність, що виражає єдине смислове ціле в процесі мовлення-думки, може складатися як з однієї ритмічної групи, так і з цілого їх ряду).

На сторінках **Apprendre Le Français TV5 Monde** перегляньте відео про зчеплення (*l'enchaînement*) всередині та між ритмічними групами, повторіть за диктором.

Enchaînement vocalique. *Голосове зчеплення*

Голосове зчеплення (*enchaînement vocalique*) полягає в тому, що якщо перше слово закінчується голосним, а наступне починається з голосного, то при переході від одного голосного до наступного не припиняється вібрація голосових зв'язок, напр.: *Il a été à la gare* [i-la-e-te-a-la-'ga:v]; *Marie est belle* [ma-ʁi-ε-'bɛl]; *Il va à l'école* [il-va-a-le-'kɔl].

Голосове зчеплення (*enchaînement vocalique*) має місце як у межах ритмічної групи, так і між ритмічними групами всередині синтагми.

На сторінці **Apprendre Le Français TV5 Monde** перегляньте відео про голосове зчеплення (*l'enchaînement vocalique*), повторіть за диктором.

Liaison. *Зв'язування*

Якщо всередині ритмічної групи одне слово закінчується на приголосний, що не вимовляється, а наступне починається з голосного чи **h** німого, то має місце явище, що називається *liaison* (зв'язування): цей кінцевий німий приголосний першого слова утворює склад з голосним наступного слова, напр.: *les images* [le-zi-'ma:ʒ]; *chez elle* [ʃe-'zɛl], *elle est occupée* [ɛ-lɛ-tɔ-ky-'pe].

При зв'язуванні **s, x** звучать як [z]: *les amis* [le-za-'mi];

d » [t]: *un grand homme* [ɛ̃-grɑ̃-'tɔm];

При зв'язуванні з носовими голосними звучить приголосний [**n**]: *un ami* [ɛ̃-na-'mi], *un élève* [ɛ̃-ne-'lɛ:v]. Кінцевий носовий прикметника перед іменником, що починається голосним, вимовляється як ротовий, напр.: *bon ami* [bɔ-na-'mi], *en plein air* [ɑ̃-plɛ-'nɛ:v].

Літера **f** вимовляється [v]: у слові **neuf** перед словами **an, heure**: *neuf ans* [nœ-vɑ̃], *neuf heures* [nœ-vœ:v], в інших випадках звучить [f].

Liaison трапляється в межах однієї ритмічної групи і не вживається між ритмічними групами.

За свідомством істориків *liaison* закріплюється в мові з 16 століття і пов'язане з переходом від словесного наголосу до фразового. Кількість *liaison*, що вживаються в мові, не залишається однаковою. Протягом ХХ-початку ХХІ століть спостерігається тенденція до скорочення вживання *liaison*.

(33, 34) Прослухайте і прочитайте слова і речення, що містять зв'язування. Повторіть.

<https://www.laits.utexas.edu/fi/html/pho/02.html>

Trois – trois femmes – trois enfants	Vous habitez en Europe ? Ils écoutent les informations à la télé.
Des – des copains – des amis	Elles adorent les Italiens et les Espagnols.
Les – les tantes – les oncles	Vous êtes d'où ?
Un – un français – un américain	

На сторінці **Apprendre Le Français TV5 Monde** перегляньте відео про зв'язування (*la liaison*), повторіть за диктором.

Liaison obligatoire. Обов'язкове зв'язування

1. Між артиклем, присвійним і вказівним прикметником і наступним словом: *les amis* [le-za-'mi], *mes amis* [me-za-'mi]; *ces amis* [se-za-'mi].
2. Між прикметником, числівником і наступним іменником: *chers amis* [ʃe:v-za-'mi], *dix ans* [di-'zɑ̃], *grand arbre* [gʁɑ̃:-'taʁbʁ].
3. Між займенником підметом або додатком і дієсловом, між дієсловом і займенниками-прислівниками **en, y**: *ils habitent* [il-za-'bit], *je les aime* [ʒə-le-'zɛm], *allez-y !* [!a-le-'zi].
4. Між дієсловом і займенником-підметом, при інверсії: *marchent-ils vite ?* [ʁmaʁʃ-til-'vit], *écrit-elle ?* [ɛ-ski-t'ɛl].
5. Між односкладовим прийменником і наступним словом: *dans un salon* [dɑ̃-zɛ-sa-'lɔ̃], *sans un sou* [sɑ̃-zɛ-'su], *sous un abri* [su-ɛ-na-'bʁi], *en été* [ɑ̃-ne-'te].
6. У сталих словосполученнях та складних словах: *vis-à-vis* [vi-za-'vi], *Champs-Elysees* [ʃɑ̃-ze-li-'ze], *de temps en temps* [də-tɑ̃-zɑ̃-'tɑ̃].

Liaison facultative. Факультативне зв'язування

1. Між дієсловом-зв'язкою в 3-й особі однини або множини та іменною частиною складеного присудка: *Elle est heureuse* [ɛ-le-tœ-'vø:z], *il est élève* [i-le-te-'lɛ:v].
2. Між допоміжним дієсловом у 3-й особі однини або множини та дієприкметником минулого часу: *Elle est allée chez elle* [ɛ-le-ta-'le | ʃe'zɛl], *Ils sont entrés* [il-sɔ̃-tɑ̃-'tʁe].
3. Після багатоскладового прийменника: *après une heure* [ap-ʁɛ-zu-'neʁ], *pendant un siècle* [pɑ̃-dɑ̃-tɛ-'sjɛkl].
4. Після прислівника, що модифікує значення наступного слова: *mais aussi* [mɛ-zo-'si], *pas encore* [pa-zɑ̃-'kɔ:v], *plus ici* [ply-zi-'si], *très aimable* [tʁɛ-ze-'mabl], *trop heureux* [tʁo-pœ-'rø], *très avare* [tʁɛ-za-'va:v], *plus amusant* [ply-za-my-'zɑ̃].

5. Між іменником у множині і наступним якісним прикметником: *des enfants agréables* [dɛ-zɑ̃-fɑ̃-za-gʁe-ˈabl], *des bois immenses* [dɛ-bwa-zi-ˈmɑ̃s], *des habits élégants* [dɛ-za-bi-ze-le-ˈgɑ̃].

6. Між дієсловом і його додатками: *ils vont à Paris* [il-vɔ̃-ta-pa-ˈvi], *je crois en Dieu* [ʒə-kʁwa-zɑ̃-ˈdø], *elle prend un billet* [ɛl-pʁɑ̃-tɛ̃-bi-jɛ].

Liaison interdite. Заборонене зв'язування

1. Між іменником-підметом і присудком: *Les amis # arrivent* [le-za-ˈmi | a-ˈvi:v], *Les élèves # écrivent* [le-ze-ˈlɛ:-v | e-ˈkʁi:v].

2. Між займенником-підметом і дієприкметником минулого часу або іменною частиною присудка у складних дієслівних формах при інверсії: *Êtes-vous # allé ?* [ɛt-vu- | a-ˈle], *Pouvons-nous # entrer ?* [ɛ pu-vɔ̃-nu | ɑ̃-ˈtʁe]

3. Між іменником в однині та прикметником, що стоїть після нього: *un étudiant # appliqué* [ɛ̃-ne-ty-ˈdjɑ̃ | a-pli-ˈke], *un prix # élevé* [ɛ̃-ˈpri | e-l(ə)-ˈve].

Але! Зв'язування можливе між іменником і прикметником у множині: *des prix élevés* [dɛ-pʁi-ze-ˈlve].

4. Перед словом, що починається з **h** придихового: *les # héros* [le | e-ˈvo].

5. Перед числівниками, що починаються на голосний і **h** німе (**huit, onze**), після числівника **cent**: *les # huit nuits* [le-qi-ˈniʃi], *les # onze élèves* [le- | ɔ̃-ze-ˈlɛ:v], *cent # un* [sɑ̃ | ˈɛ̃]. **Вияток:** *dix-huit* [di-zɥit], *vingt-huit* [vɛ̃-tɥit].

6. Після приголосного, що йде за [r] і не вимовляється: *vers # elle* [vɛ-ˈʁ|ɛl]; *cela ne sert # à rien* [sla-nə-ˈsɛ:-ʁ|a-ˈʁjɛ̃].

7. Після сполучника **et**: *lui et # elle* [lɥi-e- | ˈɛl].

8. Після слів **comment, selon, moyennant** : *Comment # as-tu fait ça ?* [ɛkɔ-mɑ̃ | a-ty-fɛ-ˈsa], *Selon # eux* [sə-lɔ̃- | ø]. **Вияток:** *Comment allez-vous ?* [ɛkɔ-mɑ̃-ta-le-ˈvu].

9. Після **s** в середині складних іменників, які вживаються у множині: *des vers # à soie* [dɛ-vɛ-ʁ|a-swa], *des pots-au-feu* [dɛ-pɔ-to-fø].

H muet, H aspiré. H німе, **H** придихове

У французькій мові, хоча літера **h** не вимовляється, розрізняють на початку слова **h** німе і **h** придихове. З **h** придихового починаються слова запозичені переважно з германських мов.

Якщо з німим **h** робиться зв'язування, зчеплення, у службовому слові перед ним відбувається елізія: *l'homme, les hommes un Hindou, l'hindouisme, l'Himalaya, un humoriste, des humoristes*, то всі ці явища відсутні з **h** придиховим: *la honte, très#honteux, un#hobby, les#hiéroglyphes*. У словнику **h** придиховий позначається *.

Всередині слова **h** ніколи не вимовляється, а обидві голосні вимовляються.

Ритмічна довгота. *Durée rythmique*

Ритмічна довгота — це подовження голосного в наголошеному складі перед приголосними фонемами [ʒ], [z], [ʁ], [v] і групою [vʁ], що називаються подовжувальними. Ритмічна довгота є специфічною властивістю тих чи інших голосних. Її можуть мати всі голосні, крім [e] закритого і [ə] випадного. Вона

позиційна, бо зникає, якщо склад стає ненаголошеним: *ma sœur* [ma-'sœ:v], *ma sœur Anne* [ma-sœ-'vɑ:n]. Ритмічна довгота зберігається і при зчепленні: *cette plage est de sable* [set-'pla:ʒ| ɛ-də-'sabl].

Élision. *Елізія*

Випадіння кінцевого голосного звуку [a], [ə] або [i] перед словом, що починається з голосного або **h** німого: *l'ami, l'homme, c'est; j'aime; je n'aime pas, s'il fait beau* називається **елізією** (*élision*).